

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/8 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2025/10

Karar Tarihi : 11/12/2025

TALEPTE BULUNAN: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

TALEBİN KONUSU: Adalet Partisinin ambleminin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 96. maddesine aykırılığı ileri sürülerek 104. maddesi gereğince hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebidir

I. TALEBİN GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 27/10/2025 tarihli ve 51047475/2025-1645 sayılı yazısında özetle; siyasi partiler siciline kayıtlı partilerden biri olan Demokrat Partinin ambleminde bulunan Türkiye haritası önünde, daire biçimindeki kırmızı renkli zemin üzerinde sağ ön ayağı havaya kalkmış bir kırat olduğu, Adalet Partisinin ise 19/1/2025 tarihli Olağanüstü Büyük Kongresi'nde yaptığı tüzük değişikliği ile çevresinde kırmızı renkli çember olan daire biçimindeki kırmızı renkli zemin üzerinde arka bacaklarından biri görünür vaziyette şaha kalkmış kır/beyaz at üzerinde elinde şapka olan insan figürünü amblem olarak seçtiği, Başsavcılığın 10/3/2025 tarihli ve 388 sayılı yazısı ile Adalet Partisinin değişen ambleminin iltibasa mahal verecek şekilde Demokrat Partinin amblemi ile benzerlik gösterdiği, her iki siyasi Partinin birbiri ile karıştırılmasına elverişli olduğu kanaatine varılarak amblemin yeniden belirlenmesinin istendiği, ilgili yazıdan sonra Parti tarafından 28/9/2025 tarihinde gerçekleştirilen Olağanüstü Büyük Kongre'de parti amblemindeki kırmızı dairenin etrafındaki kırmızı renkli çemberin sarıya dönüştürüldüğü, şaha kalkmış atın arka bacaklarından biri görünürken yapılan değişiklikle iki bacağının da görünür hâle geldiği ancak iltibas ortadan kaldıracak bir değişiklik olmadığı, bu yüzden amblemin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olarak siyasi partiler siciline kayıtlı diğer partilerle karıştırılmayacak şekilde yeniden belirlenmesinin Adalet Partisinden tekrar istendiği ancak kanuna uygun tüzük değişikliği yapılarak Başsavcılığa ibraz edilmediği belirtilerek 2820 sayılı Kanun'un 104. maddesi gereğince aykırılık teşkil eden Adalet Partisi ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

II. DEMOKRAT PARTİNİN GÖRÜŞÜ

Demokrat Partinin 18/11/2025 tarihi ve D.P.163 sayılı görüş yazısında özetle; Adalet Partisinin amblemi 19/1/2025 tarihinde değiştirildiğinden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının başvurusu üzerine haberdar olduğu, Yargıtay kayıtlarına göre Partinin Türkiye'de en eski kuruluşlu siyasi parti olduğu ve simgesinin kırat olduğu, Partinin ismi anıldığı zaman kırat, kırat denildiği zaman Demokrat Partinin akla geldiği, bu sebeple halk tarafından parti genel başkanlarının kıratın süvarisi olarak anıldığı, daha önce de kırat logosunu kullanan Doğru Yol Partisi ile Muhafazakâr Yükseliş Partisinin amblemlerinin de iltibasa yol açtığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinin 25/9/2014 tarihli ve K.2014/9-D. İş sayılı kararıyla 2820 sayılı Kanun'un 104. maddesine istinaden hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verildiği belirtilerek yine kırat ambleminin iltibasa mahal verecek şekilde kullanılması sebebiyle Adalet Partisi ambleminin de hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

III. ADALET PARTİSİNİN SAVUNMASI

Adalet Partisinin 21/11/2025 tarihli savunmasında özetle; Demokrat Parti amblemindeki yatay çizgili zemin ve yürüyen at figürü ile Adalet Partisinin amblemindeki şahlanan dinamik at ve süvari figürünün karıştırılmasının mümkün olmadığı, kullanılan renk tonu, konturlar, yazı karakteri, amblem dili ve grafik üslubu yönünden Demokrat Parti amblemi ile hiçbir ortak yönünün olmadığı, at figürünün Türkiye’de çok sayıda siyasi parti ve toplumsal oluşum tarafından kullanılan genel bir sembol olduğu, Yargıtay ve TÜRKPATENT’in (Türk Patent ve Marka Kurumu) yerleşik içtihatlarında tekil bir sembolün farklı grafik işlenişleriyle karışıklık yaratmayacağını belirtildiği, ambleminin tamamen farklı biçim, amaç ve kompozisyonda kullanıldığı açıklamalarına yer verilerek Parti ambleminin hükümsüzlüğü ve siyasi parti sicilinden terkinin talebinin reddine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

IV. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı, Demokrat Partinin görüşü ve Adalet Partisinin savunması, Raportör Oğuz ÇAKAR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 23/6/1983 tarihinde kurulan Doğru Yol Partisi 27/5/2007 tarihli Olağanüstü Genel Kongresi’nde adını ve amblemini değiştirmiş, Demokrat Parti adını almıştır. Ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilen Adalet Partisinin kuruluş tarihi ise 9/10/2015’tir.

3. Anayasa’nın 68. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Siyasî partiler önceden izin almadan kururlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.*” hükmüne yer verilmiş, 69. maddesinin son fıkrasında da siyasi partilerin kuruluş ve çalışmalarının anılan maddedeki esaslar çerçevesinde kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

4. Siyasi partilerle ilgili esasları 2820 sayılı Kanun’un “*Kullanılamayacak parti adları ve işaretler:*” başlıklı 96. maddesinin birinci fıkrasında da “*...siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri[nin] aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı...*” belirtilmiştir.

5. 2820 sayılı Kanun’un 104. maddesinin üçüncü fıkrasında ise “*...siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca resen veya ilgili siyasi parti tarafından doğrudan yazı ile başvurulur. Anayasa Mahkemesi başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde isim, amblem ve rumuzlarla ilgili olarak siyasi parti siciline kayıt önceliğine göre yapacağı incelemede bu Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırılık görürse, aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verir.*” hükmüne yer verilmiştir.

6. Anılan düzenlemelerle bir partinin siyasi parti siciline kayıtlı başka bir partinin amblemini aynen veya iltibasa yol açacak şekilde kullanması yasaklanmıştır. Siyasi parti siciline kayıtlı bir partinin ambleminde yer alan bir şekil veya figürün karışıklığa yol

açmaması şartıyla başka bir parti tarafından kullanılmasına ise hukuki bir engel bulunmamaktadır.

7. Siyasi partilerin seçmenlere vereceği mesajları daha anlaşılabilir kılması ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin önem atfettiği değerlerin sahiplenildiğinin ifade edilmesi bakımından hedeflediği idealleri yansıtan ve gösteren şekil veya figürleri amblemlerinde kullanmaları son derece doğaldır. Ancak bu şekil veya figürler, siyasi parti siciline daha önceden kayıtlı olan partilerin amblemleriyle iltibasa mahal vermeyecek şekilde kullanılmalıdır. Siyasi partilerin isim ve rumuzları gibi amblemleri de kişilerin bir siyasi partiyi başka bir siyasi parti ile karıştırmasına yol açmamalı, bir başka deyişle yanlışya ve duraksamaya neden olmayacak şekilde bir partinin ambleminin diğer partinin ambleminden ayırt edilmesi mümkün olmalıdır.

8. Demokrat Partinin amblemi incelendiğinde daire biçimindeki kırmızı renkli zemin üzerinde beyaz çizgili Türkiye haritası önünde sağ ön ayağı havaya kalkmış kırat olduğu görülmektedir. Adalet Partisi tarafından kullanılan ambleme ise etrafında sarı renkli bir çemberin bulunduğu koyu kırmızı renkli dairenin üzerinde şaha kalkmış kırat, kıratın üzerinde yine beyaz renkli, elinde şapkası ile selam veren bir süvari figürü bulunmaktadır. Demokrat Parti ile Adalet Partisi amblemleri arasında bazı farklılıklar bulunmakla birlikte her iki Partinin ambleminin ayırt edici ve ilk bakışta dikkat çeken baskın figürünün kırat olması, seçmen nezdinde bu partilerin karıştırılmasına yol açabilecek ve seçmenin yanlışına sebep olabilecek nitelikte olup söz konusu partilerin amblemlerinde yer alan ve yukarıda belirtilen farklılıklar bu sonucu bertaraf edici nitelik taşımamaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2014/7 D. İşler, K.2014/9, 25/9/2014; E.2023/5 D. İş, K.2023/3, 22/6/2023, § 10).

9. Bu tespitler çerçevesinde Demokrat Parti ile Adalet Partisi tarafından kullanılan amblemler değerlendirildiğinde Adalet Partisinin ambleminin Demokrat Parti tarafından kullanılan amblemle iltibas yaratacak şekilde benzer olduğu, Demokrat Parti ambleminden yanlışya ve duraksamaya neden olmayacak şekilde ayırt edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

10. Açıklanan nedenlerle Adalet Partisi tarafından kullanılan amblemin 2820 sayılı Kanun'un 96. maddesine aykırı olduğu anlaşıldığından anılan Partinin ambleminin hükümsüzlüğü ve siyasi parti sicilinden terkinin talebinin kabulü gerekir.

Engin YILDIRIM ve Selahaddin MENTEŞ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Adalet Partisinin ambleminin iltibasa mahal verecek şekilde Demokrat Partinin amblemi ile benzer olması sebebiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine, Engin YILDIRIM ile Selahaddin MENTEŞ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 11/12/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "Kullanılmayacak parti adları ve işaretler" başlıklı 96. maddesinin birinci fıkrasında; siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimlerinin, amblemlerinin, rumuzlarının, rozetlerinin ve benzeri işaretlerinin aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi parti tarafından kullanılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme uyarınca, bir siyasi partinin, siyasi parti siciline kayıtlı başka bir siyasi partinin amblemini aynen ya da iltibasa yol açacak biçimde kullanması hukuken mümkün değildir. Buna karşılık, sicile kayıtlı bir siyasi partinin ambleminde yer alan bir şekil veya figürün, seçmen nezdinde karışıklığa neden olmaması ve iltibas yaratmaması koşuluyla başka bir siyasi parti tarafından kullanılmasında hukuki bir engel bulunmamaktadır.

2. Siyasi partiler, topluma ve seçmenlere iletmeyi amaçladıkları görüş, düşünce, ideal ve ideolojilerini; akılda kalıcı, ayırt edici ve simgesel nitelik taşıyan şekil veya figürler aracılığıyla ifade etmekte ve bu kapsamda amblem, rumuz veya logo kullanmaktadır. Anılan şekil ve figürler, parti kimliğinin en açık ve yalın biçimde dışa vurulduğu semboller niteliğindedir. Bununla birlikte, bir siyasi parti tarafından kullanılacak amblemin, başka bir siyasi partiye ilişkin çağrışım oluşturacak nitelikte olmaması, bu yönde bir izlenim yaratmaması ve seçmen nezdinde yanlış, karışıklık veya yanlış anlamalara sebebiyet vermemesi gerekmektedir.

3. Adalet Partisi ile Demokrat Parti tarafından kullanılan amblemler karşılaştırmalı olarak incelendiğinde; Demokrat Parti ambleminde yatay çizgili bir zemin üzerinde yürüyen at figürüne yer verildiği, Adalet Partisi ambleminde ise şaha kalkan at ve süvari figürünün bulunduğu görülmektedir. Ayrıca, her iki amblem; yazı karakteri, grafik tasarım ve görsel üslup bakımından da birbirinden farklı özellikler arz etmektedir.

4. At figürünün, Türk siyasi hayatında belirli bir siyasi geleneğin sembolü olarak benimsendiği bilinmektedir. Aynı siyasi gelenek içerisinde, çeşitli tarihsel ve siyasal nedenlerle birden fazla siyasi partinin ortaya çıkabilmesi mümkündür. Bu bağlamda, söz konusu gelenekle özdeşleşmiş bir simge veya figürün, yalnızca tek bir siyasi parti tarafından kullanılabileceğinin kabul edilmesi, siyasi rekabet ve çoğulculuk ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Bir siyasi partinin, kendisini en iyi şekilde ifade ettiğini değerlendirdiği amblemi kullanmaktan vazgeçmeye zorlanması ise ifade ve örgütlenme özgürlüğü ile demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaşmayan ölçüsüz bir müdahale niteliği taşımaktadır.

5. Sonuç olarak, Adalet Partisi ile Demokrat Parti tarafından kullanılan amblemler birlikte değerlendirildiğinde, Adalet Partisi tarafından kullanılmakta olan amblemin, Demokrat Parti tarafından kullanılan amblemle seçmen nezdinde iltibas yaratacak ölçüde benzerlik taşımadığı kanaatine varılmıştır.

KARŞI OY

1. Adalet Partisinin ambleminin iltibasa mahal verecek şekilde Demokrat Partisinin amblemi ile benzer olması sebebiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine, Anayasa Mahkemesinin sayın çoğunluğunca karar verilmiştir. Aşağıda belirteceğim gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne katılmamaktayım.

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Adalet Partisinin ambleminin Demokrat Partinin amblemi ile benzerlik gösterdiği her iki siyasi partinin birbiriyle karıştırılması elverişli olduğu amblemin yeniden belirlenmesini istediği Adalet Partisi tarafından amblem yeniden belirlenmediği için 2820 sayılı Kanun'un 104/3. maddesi gereğince parti ambleminin hükümsüzlüğüne siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

3. Demokrat Partinin görüşü ve Adalet Partisinin savunması mahkememizin gerekçesinde ayrıntılı ifade edilmiştir.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "Kullanılmayacak parti adları ve işaretler." başlıklı 96. maddesinin birinci fıkrasında "... siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretlerinin aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı..." belirtilmiştir. 104. maddesinde de "... kanunun 96. maddenin 1. fıkrasına aykırılık görürse aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verir." hükmü yer almaktadır.

5. Kanuni düzenlemelerden anlaşılabileceği üzere bir partinin siyasi parti siciline kayıtlı başka bir partinin amblemini veya iltibasa yol açacak şekilde kullanması yasaklanmıştır. Siyasi parti siciline kayıtlı bir partinin ambleminde yer alan bir şekil veya figürün diğer parti tarafından karışıklığa yol açmaması şartıyla kullanılabilmesi açıktır. 'İltibasa mahal verecek şekilde' ibaresinin çok katı yorumlanmaması gerekir. Bu konudaki katı yorum kullanılan resim işaret ve figürlerin bir siyasi partinin tekelinde görülmesi gibi bir sonucu doğurabilir. Siyasi partilerin anlam yükledikleri benzer işaret ve figürleri kullanılmasını engelleyecek şekilde yapılacak bir müdahale siyasi partilerin özgürlüğünü kısıtlayacaktır. Bu nedenle amblem ve işaretlerin değerlendirilmesi titizlikle yapılmalıdır. Ciddi karışıklığa yol açacak benzerlik taşıyıp taşımadığı belirlenmelidir. Tespitler yapılırken normal dikkat ve algı yeteneğine sahip ortalama bir vatandaşın yanıltıp yanıltılmayacağına bakmak gerekmektedir.

6. Her iki partinin amblemi incelendiğinde yukarıda belirtilen bağlamda inceleme yapıldığında bir karışıklığa yol açmayacağı açıktır. Bu nedenle sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.